

NĚMECKÝ LIBERALISMUS, NACIONALISMUS A ŽIDÉ: „NEUE FREIE PRESSE“ A NĚMECKO-ČESKÝ KONFLIKT V HABSBURSKÉ MONARCHII V LETECH 1900 – 1918

Steven Beller

V habsburské politice byl deník „Neue Freie Presse“ hlavním orgánem německého liberalismu, ale byl i pověstný coby nejdůležitější „židovské“ noviny. Na jeho stránkách v letech 1900–1918 se jen zřídka objevovaly články týkající se přímo sporné židovské otázky, ale pozice deníku v německo-českém konfliktu zobrazovala nejen německou liberální perspektivu, ale obrážela i s ní úzce zpřízněnou emancipační ideologii středoevropského židovstva. Z této perspektivy byla německá otázka ztotožňována se svobodou, pokrokem, osvícenstvím a humanitou (tak jak tomu bylo v židovské emancipační ideologii), zatímco se zdálo, že Češi bez přemýšlení opustili cestu svobody a pokroku tím, že kolaborovali s Habsburky a klerikální reakcí a spolehnali se spíše na převahu síly, než aby svých cílů dosahovali kompromisem. Diskuse na stránkách tohoto deníku o německé pozici v Praze a v Čechách nám poskytuje možnost nahlédnout do problémů, které vznikají, když „většinová“ skupina stojí na pozicích menšiny. Srovnání, která tyto noviny prováděly k problematice Severního Irska a Jihozápadní Afriky, prozrazují jistou soudobou relevanci německo-českého problému. Noviny jsou přesvědčeny o esenciálně liberálním charakteru Němců. V tomto ohledu se deník přidržuje hlediska židovské emancipační ideologie i poté, co se realita Němců v Rakousku a centrální německá ideologie radikálně změnily.